

Téma týdne: OPEC a ropa v 60 letech

Organizace zemí vyvážejících ropu (OPEC) slaví výročí. Byla založena přesně před 60 lety na konferenci v Bagdádu. Na světový ropný trh tak vstoupil nový významný hráč, který se postupně stane dominantní silou určující velkou část globální ropné nabídky a její cenu.

Stručná historie OPEC

Myšlenka na vytvoření mezinárodního uskupení sdružujícího státy vyvážející ropu dostala reálné obrysy založením organizace OPEC. Byla založena Irákem, Íránem, Kuvajtem, Saudskou Arábií a Venezuelou. V prvních obdobích však organizace postrádala větší mezinárodní respekt. Obecně byli její členové považováni za nejednotné a často rozhádané. Organizace si v následujícím období dokázala úspěšně prosadit podobu sazeb poplatků, které jim museli těžaři na jejím území odvádět. Vzápětí se ale dojem jednotné silné organizace rozplynul s příchodem třetí arabsko-izraelské války. V jejím průběhu, roku 1967, totiž organizace s pokusem o jednotný postup neuspěla. V tomto případě se jednalo o záměrné použití ropného nástroje pro politicky motivované cíle. Dohoda OPEC měla původně znamenat omezení ropných dodávek (primárně zaměřené na ekonomické poškození Velké Británie a USA) jako reakce vyjadřující nesouhlas s izraelským vojenským napadením Egypta, které přerostlo v širší konflikt odehrávající se i na syrském a jordánském území. Dohoda však byla vzápětí porušena Íránem a Venezuelou, které nadále ropu vyvážely.

Roku 1973 proběhla další arabsko-izraelská válka, která je často označovaná jako jomkipurská válka. Zde si izraelské úspěšné počínání vybralo už skutečnou ekonomickou daň. OPEC zareagoval opět ropným embargem zaměřeným na země podporující Izrael, tentokrát však jednotně. Z pohledu OPEC se jednalo o úspěšnou nátlakovou strategii, která svými ekonomickými dopady zvýšených cen ropy těžce zasáhla řadu zemí. Postižené ekonomiky tak byly nuceny přijímat opatření, která mnohdy nabývala nekonvenčních podob, například zkrácení pracovního týdne. Více se využívaly alternativní energetické suroviny jako třeba uhlí. Jednotlivé státy se také snažily řešit problém individuálně a nabízely ropným zemím za případnou dodávku technickou a průmyslovou pomoc. Rostoucí cena ropy dala zelenou alternativním nákladnějším těžbám v Severním ledovém oceánu nebo vyrábění úspornějších technologií.

OPEC a ropa v letošním roce

Hned zkraje letošního roku začala ropa reagovat na napjatou situaci ve vztazích mezi členskou zemí OPEC Íránem a USA. Eskalace vedla k výraznému ohrožení bezpečnosti ropných transportů kolem íránských břehů skrz Hormuzský průliv. Cena ropy tak byla pochopitelně vytlačována na vyšší úroveň. Letošní rok se ale nese hlavně ve skokových propadech cen ropy. Počáteční šíření nákazy koronaviru probíhalo na území Číny, která představuje předního odběratele této komodity. Výrazně se ale na cenových korekcích podepsal globální pandemický vývoj snižující poptávku po ropě v důsledku ochlazení globálního obchodu a omezení mezinárodního pohybu osob. Podstatnou událostí byla dále cenová válka po zasedání rozšířeného uskupení zemí OPEC+ kvůli sporům mezi Ruskem a Saudskou Arábií. Od března zažívá cena ropy strmý pád, přičemž na letošní dno si sáhla v průběhu dubna. V důsledku tohoto vývoje jsme mohli být svědky také propadnutí cen derivátů na severoamerickou ropu WTI do záporných hodnot. V kontraktech na fyzické dodání ropy se totiž začal projevat fakt, že prostor pro další skladování je velice omezen. Nepomohla ani dubnová schůze rozšířené skupiny OPEC+, na které se již úspěšně schválil návrh na snížení produkce o 9,7 milionů barelů denně. Až v průběhu května jsme mohli vidět pomalý růst cen ropy. Ten vygradoval začátkem června, když se ceny ropy WTI objevily na úrovni 40 dolarů. Jednu z pozitivních informací přinesla zpráva o poklesu amerických ropných zásob. Kolem této hodnoty se ropa pohybovala i v průběhu července a srpna. První dva zářijové týdny ale černé komoditě moc nesvědčí. Severomořská ropa WTI se nyní nachází na úrovních kolem 37 dolarů za barel.

Závěrem pohled do budoucna

Poslední roky dávají znát, že členské země již nespátřují výhody organizace jako prostředku k prosazování politické moci. Orientace na vývoz ropy při daných cenách je pro jejich jednotvárné ekonomiky spíše přítěží. Řada velkých ropných exportérů proto investuje do alternativních zdrojů energie, aby ropnou závislost snížili. Dále pak vidíme velkou fragmentaci politických zájmů jednotlivých členů. Stačí si připomenout nedávné urovnání vztahů mezi Izraelem a Spojenými arabskými emiráty. Bylo by tedy zajímavé sledovat jednotnost OPEC v reakci na případné události spojené s Izraelem.

Ing. Richard Bechník

Investiční analytik Fincentrum & Swiss Life Select a.s.